
ANTWOORD AAN VERITAS

OP ZYN OPEN BRIEF AAN ZYNE VRIENDEN IN DE TRANSVAAL.

Gedateerd 18 Augustus 1870

Gy legt my ten laste dat ik de menschen alhier afvallig gemaakt heb van de Kaapsche Synode niet alleen, maar ook van de Kaapsche kerk en dat wel met het doel om het liberalisme hier in te voeren.

Wat het afvallig maken van de Synode betreft, dat is, zoo als velen weten, geschied op aandrang van overheden, kerkeraads- en gemeenteleden. De reden van hunnen aandrang in deze — vrees voor gelykstelling en inmenging van Britsch gezag — is hier genoegzaam bekend en ik acht het dus niet noodig, daarover uit te wyden. Dit alleen willen wy hier opmerken, dat het afvallig maken van de Synode niet ten doel had om het liberalisme hier in te voeren; dat is een verzinsel van u, dat gy noch uit “de Stem van Mooirivier”, noch uit myne latere handelingen bewyzen

kunt. Dat het afvallig maken van de Synode, van achteren beschouwd, eene zeer goede zaak is geweest, want had ik dien afval in der tyd niet bewerkt, dan was ik er toch op bevel van de Kaapsche regters uit gezet, zooals de leeraars van den Vrystaat en van Natal er uitgezet zyn; verder dat er niet veel heil te wachten is van eene Synode, die zich door een harer leden voor een troep kwajongens laat uitmaken.

Wat betreft het afvallig maken van de Nederduitsch gereformeerde kerk, dat is pure nonsens. Hoe zal ik de menschen toch afvallig maken van myn eigen kerk? De Kaapsch-Gereformeerde kerk is myn kerk. Ik behoort tot die kerk. Als leeraar dier kerk ben ik gelegitimeerd en zal, als het noodig is, myn regt daarop weten te handhaven. Of denkt ge misschien dat ik myn regt op die kerk verloren heb, door hier den naam van Hervormd aan te nemen? volstrekt niet. De naamsverandering doet niets ter zake. Hier heeft de kerk als BY TOEVAL den naam van Hervormd gekregen en in de Kaap is ze BY ONGELUK Gereformeed genoemd, zooals onlangs een lid der Synode verklaard heeft. Doch gaan wy verder. Ik bezwaar myn geweten, zegt gy. Geloof my myn vriend, als ik u verzeker dat ik gerust de toekomst tegenga, als ik myn geweten nooit erger bezwaar. Want zie, ik heb de waarheid gesproken, toen ik myn kerk alhier op ééne lyn gesteld heb met de Nederduitsch-Gereformeerde kerk. Dat gy dat niet kunt inzien ligt hierin, dat gy de predikanten met de kerk verwart. Moest men een kerk beoordeelen naar het gevoelen van sommigen harer leeraars, dan zult gy zeker wel een van de eerste zyn om den steen te werpen op de Nederduitsch-Gereformeerde kerk van de Kaap, want daar is, naar uw oordeel zeker, de zoogenoemde (§) pestlucht uit Holland diep doorgedrongen. Neen, zult gy zeggen, dat zal ik niet doen. Alleen op die leeraars van de Kaap, die die pestlucht uit Holland hebben ingevoerd, op die ketters zal ik myn steenen werpen. Welaan doe dat zoo gy daartoe lust hebt en werp ook my met uwe steenen, maar houd op met uwe lastertaal tegen de Hervormde kerk alhier. Doch neen, zulk een raad mag ik niet geven. Werp my niet langer met steenen, zooals in vroegeren-tyd de Joden gewoon waren te doen, als zy iemand niet konden overtuigen, maar voer liever grondige bewyzen aan. Bewys my, zwart op wit, met uwen naam onderteekend, dat ik iets van den kansel leer wat strydig is met Gods woord, dan handelt gy als een Christen. En kunt gy dat doen, ik verzeker het u, dan tred ik vrywillig af en laat ik het terrein alleen. Doch hoe gy in deze ook handelen moogt, ik blyf staande houden: de Nederduitsch Hervormde kerk en de Nederduitsch Gereformeerde kerk, deze twee zyn één. Zie hare belydenis. En wat zal ik u antwoorden op de beschuldiging van “aartsbedrog”, die my en de gansche Commissie der Herv. kerk alhier, naar het hoofd wordt geslingerd? Niets anders dan dit, dat gy zoo brutaal zyt als de beul van Breda.

Verder wordt my door u verweten dat my niet aanstond het waken van de Kaapsche Synode tegen de wolven, door het strenger maken van haar formulier; dat ik myn eigen rol wilde spelen; dat ik in plaats van met

---

(§) Wat Veritas pestlucht noemt, wordt door velen geroemd als de geest der verlichting en beschaving. Zoo gaat het in de wereld; wat door den eenen geprezen wordt, wordt door den anderen gelaakt. Zoo is het ook by voorbeeld met den geest uit Stellenbosch. Er zyn er, die dien geest hoog pryzen, maar ook die hem noemen een dompergeest, of een geest der duisternis.

de trouwe Kaapsche kerk mede te gaan in haren voorzigtigen maatregel (bestaande in het onderteekenen van het zuivere Dordtsche onderteekening-formulier), van haar afdwaalde.

Wat een samenweefsel van nonsens is dat toch! Gy doet het voorkomen als of de Kaapsche Synode het oude Dordtsche onderteekening-formulier voor predikanten verbindend heeft verklaard; maar dat is meer dan nonsens, dat is leugentaal. De Synode heeft dat formulier niet aangenomen, net zoo min als wy. Hetzelfde formulier dat zy heeft, met hare strenge bepalingen er by, hebben ook wy. Of bedoelt gy misschien het "Colloquium Doctum"? O, als dat het geval is, dan verklaar ik u ronduit dat ik met dien maatregel niet medegaan wil, op grond dat ik dien maatregel beschouw als eene pauselyke aanmatiging, den redelyken protestant onwaardig.

Verder wordt my ten laste gelegd, zeker om de goê gemeente met schrik en huivering tegen my te vervullen, dat ik nog nooit den geheelen bybel erkend heb als Gods EENIG en waarachtig woord.

Over deze zaak kan men het best oordeelen door hier de Nederlandse geloofsbelydenis eens op na te slaan. In dat opstel wordt de bybel slechts beschouwd als een aarden vat waarin Gods wil, dat is, Zyn woord VERVAT is. Zie Artt. 1 — 7, waaruit blykt, dat er, behalve in den bybel, nog meer woorden Gods kunnen gehoord worden. De belydenis wyst op de gansche schepping en wy bovendien nog op de stem van het geweten, die als een woord Gods in elken mensch spreekt, op de lotgevallen van iederen mensch in 't byzonder en op de ontwikkeling der menschheid in 't algemeen. Voor al die roepstemmen, zyt gy doof, en meent dat God zich in de 66 boeken van den bybel heeft uitgesproken. Arme Veritas, hoe zyt gy te beklagen!

En nu nog eene beschuldiging. Gy zegt dat ik de oorzaak ben van al de oneenigheden hier te lande.

Weet, mynheer, dat ik u voor die beschuldiging zou kunnen doen dagvaarden voor den burgerlyken regter, en u uwe woorden zou kunnen doen inslikken! Doch ik doe zulke dingen niet gaarne, als het niet zeer noodzakelyk is.

Ik eindig met de verzekering, dat ik uw naamloos geschrift, vol van leugentaal, laster, personaliteiten en hatenlykheden, den gentleman onwaardig, niet zou beantwoord hebben, ware het niet ter wille van sommige menschen, die zulks zoo gaarne verlangden.

D. VAN DER HOFF, v.d.M.

Potchefstroom, January 1871.